

Szent János áldása

János apostol és evangélista a vallásos néphagyomány egyik legihletőbb hatású alakja, áldások és imádságok szószólója, templomok és oltármesterégek patrónusa. A középkor végére Európa-szerte kiteljesedett tisztelete szinte napjainkig fennmaradt. A tisztelet sokrétű, gondoljunk csak a borral való köszöntés, áldomás szokására, a jánosköszöntőkre, a János-napi szentelményekre (bor, kalács, alma), az oltalmazó erejében való bizalomra (bővebben lásd: BÁLINT 1977; I. 88–109).

Az alábbiakban bemutatásra kerülő énekeket vidékünkön házi ajtatosságok, kilencedek végeztével éneklik a hívek, egymástól *Szent János áldásával* búcsúznak (a szokást Szegeden, Tápén és Jászládányon jegyzi BÁLINT 1977; I. 97). Az énekek változatossága arra utal, hogy ez a szokás mélyen gyökerezik hagyományainkban. A változatok több csoportba sorolhatók.

A háromsoros ének (1–3. sz.)

Háromsoros strófa ritkán fordul elő népénekeink, népdalaink között. Ennek ellenére az itt bemutatott háromsoros 1. sz. ének a Vajdaságban rendkívül népszerű. Csókán a Szállást keres a Szent Család kilenced záróéneke, de a Lourdes-i kilenced és a Szent Anna-kilenced végén is éneklük. Közeleli variánsát (2. sz.) két emberöltővel ezelőtt gyűjtötte Kiss Lajos a délbánáti Hertelendyfalván (KISS–BODOR 1984; 346. sz.). Az oromhegyesi változat (3. sz.) hosszú, nyolcstrófásra bővült szövegében a 4., 5. és 7. strófa az előző változatok szövegét képviseli. Szép, kedves vonás az énekben a vendégek és háziak közötti párbeszéd.

A páros ének (4–5. sz.)

A vidékünkön közkedvelt *Kánai menyegző* (lásd például SILLING 1989; 42/a sz., KÓNYA 2004; 66. sz.) egy-két strófája talán a háromsoros változat „hiányzó” negyedik sora miatt párosult, kapcsolódott az énekhez. A *Kánai menyegző* dallamának első lejegyzése a Kájoni-kódexben található, de való-

színű, hogy dallama régebbi (DOBSZAY-SZENDREI 1988; III(F)/143. sz., SEPRÓDI 1974; 235–238., SZABOLCSI 1979; 149). A dallam Szent Péterhez fűződő, búcsúzó szöveggel, önállóan is előfordul (KÓNYA 2004; 205. sz.). Az énekes adatközlők egy éneknek érzik, tudják a „páros” változatot, melynek itt két, egymástól időben távol eső lejegyzését közöljük.

A táncdallamos ének (6–8. sz.)

A *Hitélet* katolikus folyóiratunk 1972. februári számában jelent meg a 6. sz. ének. A későbbi gyűjtések során ismertté váltak az ének teljesebb szövegű változatai is, a 7. és 8. sz. (lásd még: KÓNYA 2004; 171. sz.). A dallam, kanásztáncdallam, a *Bárcsak régen fölébredtem volna* kezdetű karácsonyi ének dallamával rokon (lásd például: VOLLY 1982; karácsonyi 148. sz.).

A közölt dallamváltozatok szépen példázzák a „hasonló, de mégsem ugyanaz” jelenségét.

A tíz szótagos ének (9. sz.)

Énekünk szövege a mondanivalót tekintve teljesen egyezik az előző változat(ok) szövegével. A szótagszámban azonban jelentős különbség van: az előző változat szótagszáma 10, 10, 14, 14, a 9. sz. éneké pedig 10, 10, 10, 10. Az ének dallama is teljesen más, lehetséges, hogy kontaminált dallam; második fele alapján a *Lourdes-i himnusz* dallamával rokonítható (lásd: KÓNYA 2010; 128–130).

1.

Vendégek

♩ = 70

1. Szent Já - nos ál - dá - sa száll-jon e - zen ház - ra,

Min-den ro - kon - tok - ra,
a - tyá - fi - ság - tok - ra,

Szom-széd - ja - i - tok és jó - ba - rá - ti - tok - ra.

1. Szent János áldása szálljon ezen házra,
Minden rokontokra, atyafiságtokra,
Szomszédjaitok és jóbarátitokra.
2. Köszönjük, jó gazdánk, szíves gazdasszonyunk,
Hogy befogadtatok, gyertyát gyújtottatok,
Ezért a Jóisten áldjon mindnyájatok.

Háziak

3. Köszönjük hát mi is, kedves, jó testvérek,
Hogy megtiszteltetek, meg nem vetettetek,
Ezért a Jóisten áldjon benneteket!

Csóka, asszonyok csoportja – 2008. VII. 23.

2.

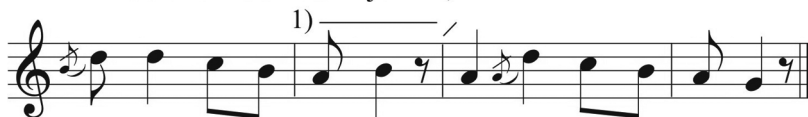
 = 108–114

1. Szent Já - nos ál - dá - sa Száll-jon e - zén ház - ra,

Gaz - da - asz - szo - nyá - ra,
Min-dén csa - lád - já - ra,

Min-dén ro - ko - ná - ra, És a - tyá - fi - á - ra.

3. vsz.

a Jó - is - ten

1. Szent János áldása / Szálljon ezén házra,
Gazdaasszonyára, / Minden családjára,
Minden rokonára, / És atyafiára!
2. Köszönjük, jó gazda, / Szíves gazdasszonya,
Hogy befogadtatok, / Gyertyát gyújtottatok,
Mijér a Jóisten / Áldást adjon rátok!
3. Én is, házigazda, / Köszönöm jóságtok,
Amért eljöttetek, / Még nem vetéttetek,
Fizesse még a Jóisten / Minden lépéstökét!

Hertelendyfalva (Vojlovica), Kovács Júlia (80) – Kiss Lajos 1966. IX. 22.

3.

Vendégek

♩ = 60

1. Is - ten jó - vol - tá - ból a - kik i - de - jöt - tünk,

Hogy itt i - mád - koz - zunk,
a mi buz - gó - sá - gunk

Ve - gye a Jó - is - ten a mi ál - do - za - tunk.

1. Isten jóvoltából, akik idejöttünk,
Hogy itt imádkozzunk, a mi buzgóságunk
Vegye a Jóisten a mi áldozatunk.
2. Már e házinépet Istennek ajánljuk,
Istennek áldását, kegyelem forrását,
Szűzanyánk oltalmát reájuk óhajtjuk.

3. Szeplőtelen Szent Szűz, kegyelmes jó anyánk,
Tekints kegyes szemmel és irgalmas szívvel
E házi családra és e társulatra.
4. Köszönjük, jó gazdánk, szíves gazdasszonyunk,
Hogy befogadtatok, gyertyát gyújtottatok,
Isten fizesse meg jó akaratotok.

Háziak

5. Köszönjük hát mi is, kedves, jó testvérek,
Hogy idejöttetek, meg nem vetettetek,
Isten fizesse meg minden lépéteket.

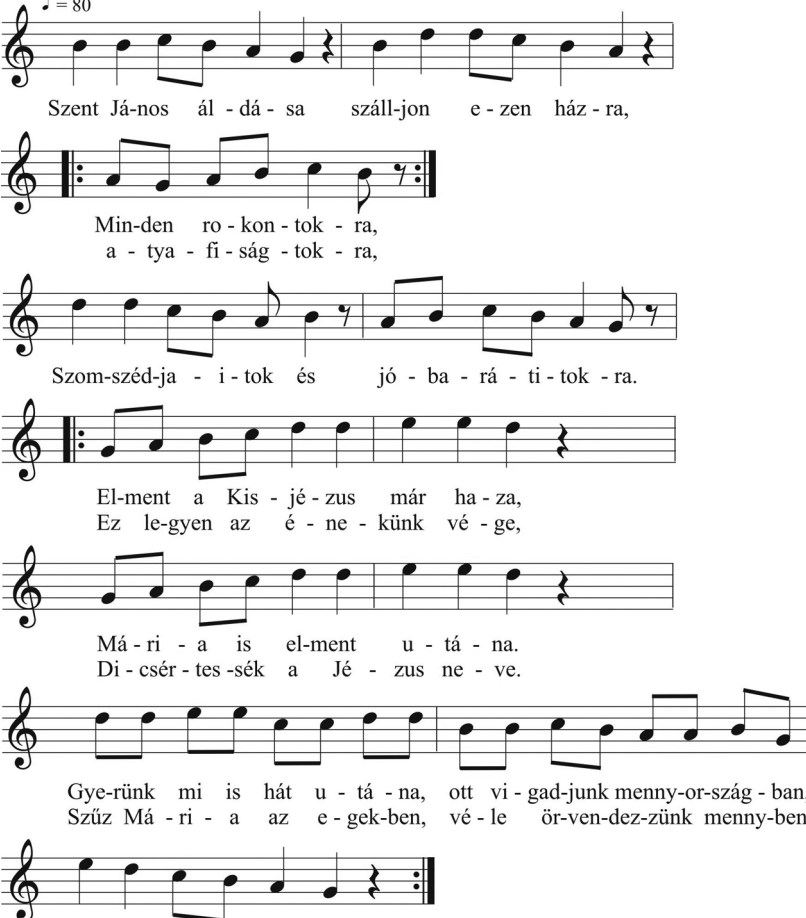
Mindnyájan:

6. Végre, ó Mária, esedezz érettünk,
A te Szent Fiadnál, kegyes Megváltónknál,
Légy a mi szószólónk Úr Jézus Krisztusnál.
7. Szent János áldása szálljon mindnyájunkra,
Minden rokonokra, atyafiságtokra,
Szomszédaitokra, jó barátokra!
8. Ezen társulatunk mindig virágozzon,
Hogy itt az életben téged dicsérhessünk,
Végre az egekben veled örvendhessünk.

Orombgyes (Trešnjevac), énekesek Tóth Mihályné Csordás Katalin (67)
vezetésével – 2008. III. 13.

4.

$\text{♩} = 80$

Szent János ál - dá - sa száll-jon e - zen ház - ra,
Min-den ro - kon - tok - ra,
a - tyá - fi - ság - tok - ra,
Szom-széd-ja - i - tok és jó - ba - rá - ti - tok - ra.
El-ment a Kis - jé - zus már ha - za,
Ez le-gyen az é - ne - künk vé - ge,
Má - ri - a is el-ment u - tá - na.
Di - csér - tes - sék a Jé - zus ne - ve.
Gye-rünk mi is hát u - tá - na, ott vi - gad-junk menny-or-szág - ban,
Szűz Má - ri - a az e - gek-ben, vé - le ör-ven-dez-zünk menny-ben,
Ö - rök bol-dog - ság - ban.
Ö - rök di - cső - ség - ben.

Szent János áldása szálljon ezen házra,
Minden rokontokra, atyafiságtokra,
Szomszédjaitok és jóbarátitokra.

Elment a Kisjézus már haza,
Mária is elment utána.
Gyerünk mi is hát utána, ott vigadjunk mennyországban,
Örök boldogságban.

Ez legyen az énekünk vége,
Dicsértessék a Jézus neve.
Szűz Mária az egekben, véle örvendezzünk mennyben,
Örök dicsőségben.

Tiszaszentmiklós (Ostojicevo), Lázár Sándorné Sütő Irén (78) – 2008. XII.

5.

Szent Já-nos ál - dá - sa száll-jon e - zen ház - ra,
Min-den ro - kon - tok - ra,
a - tyá - fi - ság - tok - ra,
Szom-széd-ja - i - tok és jó - ba - rá - ti - tok - ra.
Ez le-gyen a szent szó - nak vé - ge,
Di - csér - tes - sék a Jé - zus ne - ve.
Szűz Má - ri - a az e - gek-ben, vé - le ör-ven-dez-zünk menny-ben,
Ö - rök di - cső - ség - ben.

Szent János áldása szálljon ezen házra,
Minden rokontokra, atyafiságtokra,
Szomszédjaitok és jóbarátitokra.

Ez legyen a szent szónak vége,
 Dicsértessék a Jézus neve.
 Szűz Mária az egekben, véle örvendezzünk mennyben,
 Örök dicsőségben.

Csóka, Banka Lajosné Vrábel Mária (94) – 1975

6.

**HORGOS
KÖRNYÉKI**

**HAZI
ÁLDÁS**

Úr Jézusnak drága szent keresztje
 Legyen ezen háznak a teteje
 És három nagy vas szöge ajtaja kilncse
 Hogy a Sátán kígyóként ne mehessen bele.

Úr Jézusnak töviskoronája
 Legyen ezen háznak a zárjárja
 És a négy evangélista álljon négy sarkára
 Ezen háznak az őrzője legyen Szűz Mária.

7.

$\text{♩} = 50$

1. Szent Já - nos - nak szép, ke - gyes ál - dá - sa
 Száll-jon er - re a ke - resz-tény ház - ra.

Mint ré - gen - te Úr Jé - zu - sé szállt a - pos-to - lok - ra,

Szent Já - no - sé is úgy száll-jon re-ánk, mind-nyá-junk-ra.

1. Szent Jánosnak szép, kegyes áldása
 Szálljon erre a keresztény házra.
 Mint régebben Úr Jézusé szállt apostolokra,
 Szent Jánosé is úgy szálljon reánk, mindnyájunkra.

2. Jézus Krisztus drága szent keresztje
Legyen ezen háznak a teteje,
És a három nagy vasszege ajtaja kilincse,
Hogy a sátán kígyóképpen meg ne kísérthesse.

3. Jézus Krisztus töviskoronája
Legyen e ház ajtaja závarja,
És a négy evangélista álljon négy sarkába,
Őrzője legyen e háznak a szép Szűz Mária.

4. Áldd meg, Jézus, e háznak családját,
Egészséggel gazdáját, asszonyát.
Amíg élnek hadd éljenek erő-egészségben,
Holtuk után vezesd őket örök dicsőségbe.

5. E szent szónak legyen már most vége,
Dicsértessék az Úr Jézus neve.
Boldogságos Szűz Mária örök boldogságban,
Engedd, Jézus, hogy úgy legyen mindörökké. Ámen.

Oromhegyes, énekesek Tóth Mihályné Csordás Katalin (67) vezetésével
– 2008. III. 13.

8.

1. Szent Já - nos - nak szép, ke - gyes ál - dá - sa
Száll-jon mos - tan é - des mind-nyá - junk - ra.

A-mint egy-kor Úr Jé - zu - sé az a - pos - to - lok - ra,

Úgy száll-jon rá szent ál - dá - sa é - des mind-nyá-junk-ra.

*Szent János
evangélista.
Zenta, Jézus Szíve
templom,
2012*

1. Szent Jánosnak szép, kegyes áldása
Szálljon mostan édes mindnyájunkra.
Amint egykor Úr Jézusé az apostolokra,
Úgy szálljon rá szent áldása édes mindnyájunkra.
2. Szent János Jézust nagyon szerette,
Két karját a vállaira tette,
A Jordán tiszta vizében meg is keresztelte¹,
Az utolsó végvacsorát véle megszentelte.
3. Jézus Krisztus töviskoronája
Legyen ezen háznak ajtózára,
És a három nagy vasszegje az ajtókilincse,
Hogy a sátán kígyóképe meg ne kísérthesse.

¹ Az utalás Keresztelő Szent Jánosra vonatkozik, keveredik a két Szent János személye.

4. Jézus Krisztus drága szent keresztje
Legyen ezen háznak a teteje,
És a négy evangélista álljon négy sarkára,
Az őrzője ezen háznak a szép Szűz Mária.

5. Áldd meg, Uram, e háznak családját,
Gazdájával együtt gazdasszonyát.
Amíg élnek, hogy éljenek erő-egészségben,
Holtuk után eljussanak örök üdvösségbe.

Kisorosz (Rusko Selo), Kiss Erzsébet (61) – 2010. II. 19.

9.

♩ = 64

1. Szent Já - nos - nak szép, ke - gyes ál - dá - sa
Száll-jon mos-tan é - des mind-nyá - jonk- ra.

Mint ré - gen - te az a - pos - to - lok - ra,

Úgy száll-jon le re-ánk, mind-nyá-jonk-ra!

2. 4. vsz.

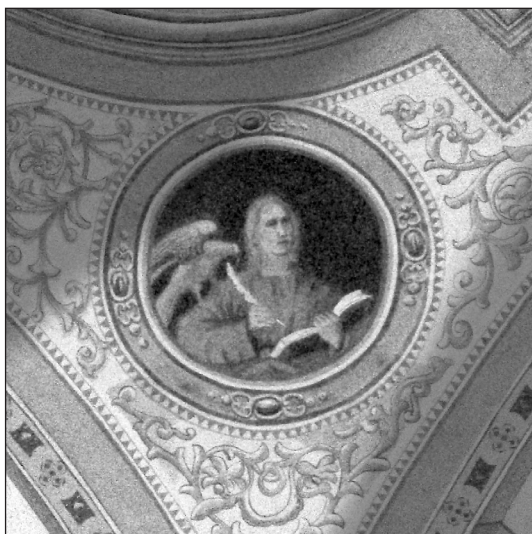
vi - zé - be meg-
-van- gé - lis - ta

1. Szent Jánosnak szép, kegyes áldása
Szálljon mostan édes mindnyájunkra.
Mint régente az apostolokra,
Úgy szálljon le reánk, mindnyájunkra!
2. Szent János Jézust nagyon szerette,
A két kezét vállaira tette,
Jordán vizébe megkeresztelte,
Végvacsorát véle megszerezte.
3. Jézus Krisztus drága, szent keresztje
Legyen ezen háznak a teteje,
Három vasszeg ajtaja kilincse,
Hogy a sátán meg ne kísérthesse.
4. Jézus Krisztus töviskoronája
Legyen ezen háznak ajtózára,
Négy evangélista és Mária
Legyen e ház védője, oltalma.
5. Áldd meg, Jézus, e háznak gazdáját,
Gazdájával együtt gazdasszonyát,
Élhessenek erő-egészségben,
Holtuk után juthassanak mennybe.

Torda, Sándor Ferencné Dávid Ilona (73) – 2008. X. 17.

Irodalom

- BÁLINT Sándor (1977): *Ünnepi kalendárium. A Mária-ünnepek és jelesebb napok hazai és közép-európai hagyományvilágából I–II.* Budapest, Szent István Társulat
- DOBSZAY László–SZENDREI Janka (1988): *A magyar népdaltípusok katalógusa I/A, B.* Budapest, Magyar Tudományos Akadémiai Zenetudományi Intézet
- KISS Lajos–BODOR Anikó (1984): *Az aldunai székelkek népdalai.* A jugoszláviai magyar népzene tára. 2. Újvidék, A Magyar Nyelv, Irodalom és Hungarológiai Kutatások Intézete
- KÓNYA Sándor (2004): *Harmatozzatok, egek! Népünk vallásos énekei Észak-Bánságban.* Zenta, Thurzó Lajos Közművelődési Központ
- KÓNYA Sándor (2010): A lourdes-i himnusz vajdasági rokon dallamai. *Létünk* 1., 124–134.
- SEPRŐDI János (1974): *Válogatott zenei írásai és népzenei gyűjtése.* A kötet Benkő András gondozásában jelent meg. Bukarest, Kriterion Könyvkiadó
- SILLING István (1989): *Ismeretlen anyám.* Kupuszinai népballadák és balladák. A dallamokat lejegyezte és a zenei mutatót készítette Kónya Sándor. Újvidék, Forum Könyvkiadó
- SZABOLCSI Bence (1979): *A magyar zenetörténet kézikönyve.* Budapest, Zene-műkiadó
- VOLLY István (1982): *Karácsonyi és Mária-énekek.* Budapest, Szent István Társulat

*Szent János evangélista.
Törökbecse, 2012
(Mellár József felvétele)*